

عنوان مقاله:

بررسی روش شناختی چگونگی کشف سیره عقلا در پژوهش های عالی فقه و اصول

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های نوین دینی، دوره 1، شماره 1 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 35

نویسندگان:

محمد امین فرد - گروه فقه و حقوق اسلامی، دانشکده الهیات و علوم اسلامی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

سمیه آقایی - کارشناس ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی

خلاصه مقاله:

سیره عقلاء کاربرد گسترده‌ای در فقه، قواعد فقه و اصول فقه داشته و نقش آن در استنباط احکام، امری بدیهی است. اگر بنای عقلاء حجیت نداشته باشد، روابط انسانها و نظم زندگی آنها مختل شده و اختلافات گسترش پیدا می‌کند، به خصوص زمانی که امام جامعه غایب باشد. حل بسیاری از مسائل اجتماعی و روابط انسانی با تکیه بر بنای عقلاء ممکن، و باعث سر و سامان گرفتن امور می‌شود. برای مثال برای حجیت حیات مباحات، اصل لزوم در بیع، قاعده ید، غرور، اصل صحت، استصحاب، حجیت ظواهر و... به سیره عقلاء استناد می‌شود. برای نمونه در حیات مباحات گفته می‌شود: سیره مسلم عقلاء از آغاز تمدن بشری این بوده است که مالکیت از طریق احیاء و حیات صورت می‌گیرد. حال بحث در این است که فقیه محترم، این سیره عقلاء را (آن هم از آغاز تمدن بشری) چگونه کشف کرده است. امروزه محققان برای کشف نظرات و شیوه عمل گروه‌های خاصی از انسان‌ها، پس از تعیین جامعه و نمونه آماری، از روش‌های نوین نظرسنجی مانند مشاهده علمی، مصاحبه و پرسشنامه (و تحلیل‌های آماری) استفاده می‌کنند. با توجه به وحدت ملاک، برای کشف نظر، روش و سیره عقلاء نیز باید چنین شود. در این پژوهش به کیفیت کشف سیره عقلاء از سوی علمای معظم قدیم و معاصر پرداخته شده و بدین منظور کتب علمای قدیم از حیث چگونگی کشف سیره عقلاء بررسی شده و از برخی از علمای معاصر سؤالاتی در این باره پرسیده شده و نتیجه آن در تحقیق ارائه شده است. و این نتیجه به دست آمد که علمای بزرگوار در کشف سیره عقلاء از روش‌های نوین تحقیق مانند نظرسنجی، پرسشنامه و مصاحبه استفاده نکرده‌اند و اصولاً با جامعه آماری، نمونه آماری و نظرسنجی از آحاد جامعه خردمندان، سر و کار نداشته‌اند.

کلمات کلیدی:

کشف سیره عقلاء، حجیت، روش تحقیق، پرسشنامه، روش شناختی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1223833>

